

multifaria: ob eam causam, vt assignet, quā debeat omnis terra Deo dare gloriam, versu tertio subiungit: *Dicite Deo, Quam terribilia sunt opera tua.* Ergo exigit eam gloriam, quæ Deo propter illius omnipotentiam vniuersæ carni tremendam & formidabilem detur: quod nihil est aliud, quàm exigere, vt Deum metuat omnis terra. Imò mentibus populi Dei istam diuinæ potentia omni terræ tremendæ gloriam inculcare, vt hoc sibi minus ab aduersarijs, & Mando vniuerso metuant, quò penitius cognouerint, quàm sit potentia Dei, tot tremēdis operibus declarata, vniuersis mortalibus formidanda. Hoc pacto mihi videtur pijsimus rex prima Psalmi parte omnem metum populo suo excutere, per id quod iubet omnē terram Deo dicere: *Quam terribilia sunt opera tua.* Quibus persuasum vult Israël, tam esse tremenda in vniuersa terra opera Dei, vt illorum gratia totus Mūdus cogatur stupere, tremere, & potentiam illius admirari, Admirationem quippe habet, quod iubet Deo dicere. *Non solum tremenda sunt opera tua: sed, Quam tremenda sunt opera tua.* Perinde atq; si quis Cæsaris potentiam Cæsaris subditis inculcaturus, & hostium metum exempturus, dicat: *Laudet gloriam Cæsaris non Hispania solum, & Germania, sed vniuersa quoque Africa & Asia: dicantq; Cæsari, Quam tremenda sunt opera tua?* Quæ autem sint illa opera Dei terribilia, quorum gratia potentiam Dei admirari & formidare iubet omnem terram, parte secunda commemorabit. Intel- ligit enim ea quæ populum suum redimendo & liberando patrauit.

Illud, *Præ multitudine virtutis tuæ, mentientur tibi inimici tui:* exponit Kimbi ad hunc modum אֲמַרְיָא לְיִשְׂרָאֵל: id est. *dicentes, Non adfliximus Israël.* Exponit enim Psalmum de fine captiuitatis Iudaicæ, & potentia Messiah, quem expectant venturum, & liberaturum Israël, cuius tanta sit futura potentia, vt ij qui nunc Israël adfligunt, tum sint præ metu illius negaturi, se vnquam ad- flixisse Israël. Ita solent isti nugari. Verùm mentiri inimicos Deo, nihil est aliud, quàm simplici- ter & seruiliter illi, vt solent victi victoribus, non ex animi sententia, sed metu perditionis subijci. Vnde & non dicit, *Præ multitudine bonitatis tuæ diligunt te, qui nunc sunt inimici tui: sed Præ multitudine vir- tutis tuæ mentientur tibi.* De hac loquutione vide supra Psal 18. versu 44. Tale quid fecerunt Gibaoni- tæ, Iosue 9. Item Philistij reddentes arcam, 1. Sam 6. Item Pharo in Ægypto.

Vocat quidem Propheta inimicos Dei gentes eas, quæ cum Israël circumquaq; bella gerebāt, odio nominis Dei instigati, quas prædicat præ multitudine virtutis Dei contra animi sententiam sese illius potentia subiecturos: quod factum est, quando tributarij facti sunt. Verùm illud menti- ri Deo & hodie quoque, idq; inter eos qui Christiani censentur, locum habet. Quid enim aliud faciunt, qui Deo non ex vera dilectione tanquam saluatori suo, sed ex metu potentia illius, velut tyranno, ne perdat, seruiunt, imò seruire se simulant? Hi mox atque metus aliquis siue mortis, siue gehennæ, siue alicuius calamitatis corripuit, ad preces, ad eleemosynas, ad ieiunia ad sacra conuo- lant: nihil aliud ambientes, quàm ne perdantur, simulantes singularem aliquam numinis reueren- tiam & officiositatem: cum nihil huius vnquam facerent, nisi metus virtutis Dei cogeret. At hoc non datur populo Dei, sed inimicis, gentibus incredulis. Populi Dei est animo sincero poten- tiam Dei diligere, gloriam illius vbique promotam desiderare, & illius in omnibus bonitate niti, fide erga illum esse & obedientia non ficta, sed vera: colere ac reuereri vt patrem, non mentiri vt tyranno. Tyranni vox est: Oderint, dummodo metuant. Dei verò: Audi Israël, dilige Dominum “ Deum tuum ex toto corde tuo. &c. Sed dicis: Atqui Christus ipse Matthæi 10. iubet Deum me- “ tuere, eò quòd in gehennam conijcere potest. *Respondeo:* Non hoc agit, sed ne homines plus ti- meamus quàm Deum.

Nemo diligit
quæ metus.

Deut. 6.

Vers. 4.

Omnis terra adoret te, &c.] Hunc versum aliqui in futuro legunt, per modum prophetia de regno Christi: ideoque *Selah* adiectum esse volunt, tanquam notam singularis alicuius considerationis. Quanquam verum est, quòd in regno Christi, ad cultum Dei ducta sit omnis terra: mihi tamē ma- gis placet, vt per modum inuitationis ista cum Psalmi initio legantur, eò quòd hoc Psalmo non de singulari illa cognitione diuinæ bonitatis, quæ per Christum Mundo innotuit, agitur, sed de o- mnipotencia illius, toti Mundo tremenda. Attamen nolo cum quoquam contendere, sed simpli- citer dico quid mihi videatur, absq; vllius præiudicio.

ALTERA PARS.

Versibus octo, quibus Psalmi huius pars altera continetur: 1. primùm ad operum Dei consi- derationem inuitat: vers. 5. 2. Deinde quædam ex illis exempli vice commemorat, asserens & prædicans Deum esse seculi Dominum: vers. 6. & 7. 3. Tertio hortatur ad benedicendum Deo, & ad hoc formulam aliquam conceptis verbis præscribit: vers. 8. 9. 10. 11. & 12.

Vers. 5.

Venite, & videte opera Dei.] 1. Verbum *veniendi*, conuocandi vim habet, & indicat, ad considera- tionem operum Dei conuocandos esse populos. Conuocandos non quidem in eundem locum, quod nec opus est, nec fieri potest, sed in fidei & pietatis conspirationem cum populo Dei. *Venite,* inquit, *& videte opera Dei.* Non dicit simpliciter, *Ite & videte opera Dei:* sed, *Venite:* id est, coniungimini populo Dei, & nobiscum expendite, quid fecerit Dominus populo suo. Quod si ad Israëlitas tan- tum loquitur, vsurpat *veniendi* verbum pro conuocanda & cōgreganda Ecclesia Dei, ad hoc vt con- siderentur opera Dei. Ad quid etiam aliud instituti sunt Ecclesiastici conuentus, quàm ad conside- rationem operum Dei, ex quibus alatur & corroboretur fides & cognitio Dei? In illis namq; ope- ra Dei mentis oculis contemplanda proponuntur, dum cum fidelium congratulatione comme- morantur, prædicantur & celebrantur. Et hoc est quòd dicit: *Videte opera Dei.*

Quam terribilis sit in consilijs.] 2. Addit, quid cupiat considerari in operibus Dei, quæ hîc vocat *con- silia super filios hominum*, vt indicet se conuocare non ad quæuis opera Dei expēdenda, sed ad ea, qui- bus singulari studio & consilio potentiam suam super filijs hominum declarat. *Quam terribilis sit,* in- quit.